

Yritysten omistajanvaihdosneuvonnan hakupalvelu – palvelut näkyväksi koko Suomessa

12.1.2024

Hakupalvelun tausta

Maaseutuyritysten omistajanvaihdoksiin liittyy muutama keskeinen erityispiirre. Ensinnäkin jokaisella maaseutuyrityksellä on merkitystä paikalliselle elinvoimalle. Toiseksi maaseudun yritysten omistajanvaihdoksia ovat hallinneet sukupolvenvaihdokset, mutta niiden osuus on viime vuosina jatkuvasti pienentynyt. Sukupolvenvaihdoksia tehdään edelleen maaseudulla paljon ja erityisesti maa- ja metsätaloudessa, mutta enenevässä määrin meillä on yrityksiä, joille täytyy löytää ostaja perheen ulkopuolelta. Muussa tapauksessa yrittäjä joutuu ajamaan yrityksensä alas ja lopettamaan sen. Kolmanneksi maaseudun näkökulmasta katsottuna yritysten tarvitsemat asiantuntijapalvelut ovat keskittyneet sinne missä yrityksiäkin on paljon eli suurimpiin kaupunkeihin.

Kaikkien yritysten omistajanvaihdoksille on yhteistä, että niiden toteuttamisessa useimmiten tarvitaan ulkopuolista asiantuntemusta. Vuonna 2024 olemme ajassa, jossa yrittäjille on tarjolla maksuttomia matalan kynnyksen neuvontapalveluja ja maksullisia asiantuntijapalveluja. Tästä huolimatta nykyiset yrittäjät käynnistävät varsin myöhään yrityksensä omistajanvaihdoksen valmistelut. Valtaosa yrittäjistä keskittyy vain yrityksen sisäiseen kasvuun ja uudistamiseen, ja yritysostojen tarjoamat mahdollisuudet kehityshyppäyksille

yrityksen kehittämisessä jäävät hyödyntämättä. Yritysten omistajanvaihdospalveluille tarvitaan parempaa näkyvyyttä paikallisella tasolla, jolla valtaosa mikroyrityksistä toimii.

Hakupalvelun toteutus

Maksuttomien, matalan kynnyksen yritysten omistajanvaihdosneuvojien hakupalvelun rakentaminen aloitettiin lähestymällä sähköpostikyselyillä omistajanvaihdosneuvojia ja yritysvälittäjiä keväällä 2022. Heitä pyydettiin kertomaan muutaman kysymyksen avulla, millainen tilanne omistajanvaihdosneuvonnassa on omalla alueella. Kyselyn pohjalta saatiin muodostettua käsitys valtakunnallisesta vaihtelevuudesta, samoin kuin myös yhteisistä piirteistä. Tämä kartoitus antoi hyvän kuvan ainakin siitä, että julkisen ja yksityisen neuvonnan yhteistyön sujuvuudessa on paljon kehitettävää.

Seuraavaksi järjestettiin alueelliset tapaamiset koko Suomessa. Tilaisuuksiin kutsuttiin eri organisaatioiden edustajia, jotka ovat työssään tekemisissä yritysten kehittämisen ja omistajanvaihdosneuvonnan kanssa. Tilaisuudet järjestettiin pääasiassa Suomen Yrittäjien aluejärjestöjen toimesta ja tiloissa. Osallistujat koostuivat Yrittäjien, oppilaitosten, Uusyrityskeskusten, rahoituslaitosten, tilitoimistojen ja muiden organisaatioiden edustajista. Tilaisuuksien ohjelmasta vastasivat MOP-hankkeen edustajat Seinäjoen ammattikorkeakoulusta, Suomen Uusyrityskeskuksesta ja Suomen Yrittäjiltä.

Kolmannessa vaiheessa lähetettiin sähköpostitse kaikille aluetilaisuuksiin osallistuneille sekä jokaisen manner-Suomen kunnan elinkeinotoimijalle pyyntö tai kehotus ilmoittautumaan ja sitoutumaan maksuttoman neuvonnan tarjoajaksi hakupalveluun. Alustavat toimenpiteet ja työ olivat herättäneet myönteisen pöhinän ja ilmoittautumisia alkoi tulla vyörymällä.

Tuloksena on, että hakupalvelun valikosta löytyy jokaisen kunnan kohdalta vähintään yksi maksuton, matalan kynnyksen yritysten omistajanvaihdosneuvontaa tarjoava organisaatio ja sen yhteystiedot.

Hanketiimi pohti hakupalvelun ulkoasua ja alustaa jo varhaisessa vaiheessa. Päädyttiin painikkeeseen, joka herättää asiantuntevaa ja läheistä vaikutelmaa, ja palautteen mukaan tässä onnistuttiin. Valikkoon päätettiin asettaa vaihtoehdoiksi ”valitse maakunta” ja ”valitse kunta”. Käyttäjäystävällisyyden varmistamiseksi on mahdollista, että valitsee vain toisen ja neuvojavaihtoehdot ilmestyvät esiin.

Hakupalvelussa on mukana yli 120 asiakkaalle maksutonta yritysten omistajanvaihdosten neuvontaa tarjoavaa organisaatiota ja neuvojaa. Palvelussa on vuoden 2023 loppuun mennessä käynyt noin 1500 kävijää. Vierailuja on ollut yhteensä noin 2500.

Hakupalvelun markkinointi

Hakupalvelun tueksi tehtiin video, joka opastaa elävän kuvan, puheen ja tekstityksen avulla yksityiskohtaisesti löytämään painikkeen ja käyttämään sitä. Videon lyhyt kesto ja suoraviivainen tietoisku on ollut avainasemassa hakupalvelun markkinoinnissa.

Ennen valtakunnallista omistajanvaihdosviikkoa järjestettiin hakupalvelussa mukana oleville toimijoille puolen

tunnin mittainen yhteinen hakupalvelun julkistamistilaisuus. Tämä tilaisuus sai jopa odotettua paremman suosion, kun siihen osallistui yli 50 henkilöä eri organisaatioista. Viimeistään tämän tilaisuuden jälkeen hanketiimi oli riemuissaan ja entistäkin paremmin tietoinen hakupalvelun tarpeesta.

Omistajanvaihdosviikon päätapahtuma Omistajanvaihdoskonferenssi 2.11.2023 oli luonnollinen paikka hakupalvelun markkinoinnille ja siellä saatiin useita uusia käyttäjäkokemuspalautteita sekä yhteystietoja mukaan hakupalveluun. Konferenssin jälkeen markkinointi on jatkunut suorilla kontakteilla sekä sosiaalisen median kanavissa.

Hakupalvelun hyödyt

On aivan ilmeistä, että hakupalvelu luo tiiviimpää yritysten omistajanvaihdosneuvojien joukkoa ja rinnakkain samasta luettelosta löytyminen luo yhtenäisyyden tunnetta asiantuntijoiden keskuudessa.

Hankkeessa kirjoitettiin aluksi maksuttoman palvelun määritelmä sekä palvelukuvaukset viiteen eri palvelutilanteeseen. Hakupalvelun rakentamisen kuluessa neuvojille esiteltiin nämä määritelmät ja palvelukuvaukset. Kaikkien mallien erinomainen vastaanotto tuki ennakkokäsitystä siitä, että näillä oli tilausta. Määritelmän ja kuvausten kirjoittamisen ja pilotoimisen tarkoituksena oli yritysten omistajanvaihdosneuvonnan ammattimaisuuden ja tasalaatuisuuden lisääminen. Palveluntarjoajien löytyminen samasta hakupalvelusta tukee edellä mainittua tarkoitusta.

Jokainen turhaan lopetettu yritys on menetys yrittäjälle, työntekijöille, asiakkaille, kotikylälle ja koko ympäröivälle alueelle. Jos yrityksen lopettaminen johtuu siitä, ettei luopumiseen valmistautuva yrittäjä tiedä, miten yritys myydään, on se arvokkaiden resurssien hukkaan heittämistä.

Jos yrittämisen riskin ottamiseen valmis idearikas henkilö ei tiedä mistä löytäisi valmiin yrityksen, hän perustaa uuden ja käy läpi kenties kaikenlaisia sudenkuoppia aivan turhaan. On myös mahdollista, että hän esimerkiksi horjuttaa uudella yrityksellä markkina-alueensa kilpailutilannetta niin, ettei menestymisen tilaa ole markkinoilla enää vanhalle, mutta ei uudellekaan yritykselle.

Lyhyesti sanottuna yritysten omistajanvaihdosneuvojien hakupalvelun hyötyjä ovat yritysten jatkuvuuden ja kehittymisen mahdollistaminen onnistuneiden omistajanvaihdosten tuloksena, jo käytössä olevien resurssien edelleen hyödyntäminen ja neuvojien ammattitaidon ja -ylpeyden vahvistaminen.

Hakupalvelun tulevaisuuden näkymä

Hakupalvelun tulevaisuus näyttää mielenkiintoiselta. Arjen sujumista turvaa hakupalvelussa mukana oleville organisaatioille tarjolla oleva mahdollisuus päivittää tietoja aina tarpeen mukaan. Lisäksi hakupalveluun voi edelleen liittyä uusia toimijoita. Painiketta ja linkkiä omistajanvaihdosneuvonnan hakupalveluun toivotaan mahdollisimman monien sellaisten organisaatioiden sivuille, jotka tekevät yhteistyötä yrittäjien kanssa. Tätä tarkoitusta varten on laadittu oma esite. Toivottavasti mahdollisimman moni yrityksen ostamista, myymistä tai sukupolvenvaihdosta suunnitteleva nykyinen ja tuleva yrittäjät löytää hakupalvelun ja sitä kautta rinnalla kulkijan ensiaskeleihin kohti onnistunutta omistajanvaihdosta.

Hakupalvelu on toteutettu Maaseutuyritysten omistajanvaihdosekosysteemin kehittäminen – Matalan kynnyksen omistajanvaihdospalvelut myyjille ja ostajille -hankkeessa (MOP). Valtakunnallinen hanke on Euroopan unionin osarahoittama, ja sitä toteuttavat yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa Suomen Yrittäjät, Suomen Uusyrityskeskukset ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK.

Aila Hemminki
Asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu**Juha Tall**
Asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu